

Volumul III, Numărul 5 / 2001

ISSN 1454-9980

Transferuri economice est-vest (Editorial)

(pag. 1-2)

Dumitru ZAIȚ

Volume III, Issue 2 (5) / 2001

Cross-cultural
Management
Journal

TRANSFERURI ECONOMICE EST-VEST

Dumitru ZAIȚ

Ce poate oferi estul sau ce poate oferi vestul? Care sunt problemele cu care se confruntă țările în tranziție și ce consecințe ar putea avea acestea pentru Uniunea Europeană sau pentru viitoarea Nouă Europă? Sunt doar două din întrebările majore care pot fi generate prin raportare la modificările pe care Europa încearcă a le proiecta și realiza într-o perspectivă mai mult sau mai puțin apropiată, integrarea europeană și lărgirea Uniunii Europene fiind nu numai deziderate majore ci și probleme importante la care ar trebui găsite soluții realiste. Politicul este inextricabil variabila cheie în cadrul oricărei abordări a acestor probleme dar, prin cauzalitate și, mai ales, prin consecințe, căutările nu pot fi duse în afara dimensiunilor pe care cercetarea le poate considera în maniera ei specifică.

A VII-a Conferință anuală a Rețelei PGV (Pays du Groupe Visegrad) a avut loc la Lisabona în zilele de 27 și 28 septembrie 2001 și și-a propus ca temă generală "Schimbările economice dintre PGV și Uniunea Europeană" pentru a furniza unele răspunsuri la întrebările formulate mai sus. Ca și la întâlnirile anterioare (ultima, cea din 2000, fiind organizată la Iași) participanții, majoritatea membri ai rețelei, au reprezentat universități, instituții și întreprinderi din cele două zone direct interesate: Uniunea Europeană, pe de o parte, grupul țărilor în așteptare pentru intrarea în UE, pe de altă parte. Ceea ce este cunoscut sub denumirea de Grup al Țărilor Visegrad și-a pierdut practic semnificația, denumirea fiind reținută în continuare numai din motive de "image de marcă" și nu prin raportare la ceea ce este desemnat printr-un document specific privitor la o întâlnire semnificativă a unui grup restrâns de reprezentanți ai câtorva din țările foste comuniste interesate de grăbirea procesului lor de adeziune la Uniunea Europeană. De altfel, la Conferința pe care o evocăm unii participanți au

sugerat schimbarea denumirii Rețelei pentru a deveni mai reprezentativă și pentru mai noii intrați. S-a convenit însă asupra menținerii acesteia și ca un simbol al continuității în activitate dar și pentru a marca apropierea participanților prin scopul comun al aderării la UE, ceea ce este cunoscut sub numele de Grup Visegrad având pentru Rețea o semnificație simbolică.

Alegerea Lisabonei ca loc de desfășurare a Conferinței a avut rațiuni și ele simbolice pe lângă cele de ordin practic privind asumarea cheltuirii unor resurse, nu numai financiare, importante din partea organizatorilor. Portugalia a parcurs o experiență oarecum asemănătoare cu cea pe care sunt acum obligate să o traverseze fostele țări comuniste din Europa Centrală și de Est (plasare geografică extrem de relativă și ambiguă, pe care totuși cel puțin membrii Rețelei și participanții reușesc să o localizeze cu suficientă precizie). Iar acum ea se confruntă cu probleme specifice decurgând din avantajele conferite de statutul de membru "vechi" al UE (inserție de capital, penurie de forță de muncă, dinamică economică accentuată, accelerarea fluxurilor de investiții directe de capital, stabilitate financiară relativă) dar și de altele noi venind dinspre schimbările produse de perspectivele noilor posibile adeziuni (imigrație, diminuare a ajutoarelor UE, restructurarea fluxurilor de capitaluri și tehnologie, emergența piețelor est europene). Lisabona însăși este o capitală în care se simte la tot pasul istoria recentă a marilor schimbări (noi cartiere, inclusiv sociale, edificii vechi reconstituite sau modernizate etc.), prezentul construcției (șantiere deschise, infrastructură modernă, supermarketuri și bănci, sedii de filiale și corporații multinaționale) și viitorul comunitar (Parcul Națiunilor, concepție sofisticată prin care se realizează acordul dintre utilitatea destinațiilor și satisfacția "atingerii" Europei

postindustriale, podul-viaduct de peste Tejo). Și apoi, Lisabona este orașul care l-a dat pe Luis de Camoes, cel care a devenit simbol național după ce a lăsat țării sale mărturia în versuri a descoperirii noului drum spre India de către portughezul Vasco da Gama. Camoes, el însuși zămislit pentru a se oferi lumii și devenind un precursor simbolic ilustru al demersului intercultural. Experiența lui dură ca voiajor printre culturi situate la mari distanțe geografice (a ajuns în Africa, în Indii și în Extremul Orient) i-a furnizat poate ideea de a scrie epopeea în versuri "Os Lusíades" ("Fiii lui Luso") povestind descoperirea drumului spre Indii de către da Gama. Regăsim aici istoria Portugaliei încadrată în sistemul mondial. Statornici prin cugetul lor călător, lusitanii rămân o referință culturală cumva unică, suficient de omogenă și foarte dechisă. Lisabona ca loc de desfășurare a Conferinței putea deci să fie mai mult decât o alegere fericită. Și de altfel a devenit un moment important al evoluției Rețelei prin experiența pe care a furnizat-o dincolo de ideile aduse de participanți și de concluziile finale desprinse la încheierea Conferinței.

Axele tematice principale ale conferinței au fost încadrate prin cele patru subiecte propuse secțiunilor, în care au fost înscrise 38 de intervenții reținute de organizatori pentru cele două zile de comunicări și dezbateri (lista intervențiilor pe secțiuni și cea a comunicărilor susținute în plen sunt prezentate la sfârșitul acestui număr al revistei). Acestea au încercat să surprindă cele mai importante probleme și soluții ce ar putea fi oferite pentru cele două grupuri de țări interesate. Ca manieră de abordare și sens al demersurilor realizate am putut constata fie dominante teoretizante și generalizatoare (conceptualizarea managementului resurselor umane în acord cu sensurile și tipologia transferului de mână de lucru la J.Cl. Castagnos și Michel Le Berre, condițiile culturale ale transferului de forță de muncă la Czesław Sikorski), fie accente asupra unor dificultăți cu care se confruntă țările în tranziție (corupția la Daniela Zemanovicova, formarea universitară în management la Adriana Zaiț), fie considerații cu tendințe particularizatoare pentru probleme controversate (liberalizarea mișcărilor de capitaluri la Diana Călin și V. Duran sau regionalizarea dezvoltării prin orientarea fluxurilor de capital la Zd. Puslecki) sau rezultate din cercetări orientate și aflate în stadii intermediare (transferul de valori culturale la Ewa Martin și Renata Varga, starea întreprinderilor din țările central- și est-europene în raport cu perspectivele integrării la Claude Martin).

Intervențiile, care au urmat de fiecare dată sintezelor realizate de un comentator la

încheierea prezentării în plen a comunicărilor selectate de organizatori, au pus accent pe aspecte semnificative sugerate prin tema fiecărei secțiuni, selecția întreprinsă de oratori și rezultatele individuale obținute în cercetările angajate de fiecare participant. Organizarea conferinței pe secțiuni cu prezentarea a câte două comunicări în plen și dezbaterile ulterioare a problematicilor specifice a avut un mare avantaj: posibilitatea focalizării discuțiilor pe un set mai restrâns de probleme cheie. În schimb, intervențiile, rezervate, în principiu, celorlalți participanți, nu au mai putut acoperi și alte probleme pe care aceștia le aveau pregătite pentru a le supune dezbaterilor. Marea majoritate a participanților au reușit să ofere cel puțin o sinteză a rezultatelor pe care le-au obținut în cercetările pe care le-au întreprins pe tema propusă de conferință. O sinteză a lucrărilor Conferinței a fost realizată la încheierea lucrărilor pentru a fi pusă la dispoziția ambasadelor și ministerelor afacerilor externe ale țărilor care au membri în Rețea sau participă la activitățile acesteia precum și universităților și instituțiilor de la care provin participanții. Volumul cuprinzând lucrările prezentate la Conferință este disponibil deja. Este de fapt numărul special pe 2001 al revistei "Galileu. Revista de Economia e Direito" editată în excelente condiții grafice de Universidade Autonoma de Lisboa - UAL, cea care a asigurat organizarea foarte bună a acestei ediții a Conferinței PGV. O organizare în care trebuie să remarcăm rolul profesorului Eduardo de Sousa Ferreira, cel care a propus subiectul Conferinței și locul de desfășurare al acesteia.

Un moment plăcut și oarecum insolit al Conferinței, cel puțin pentru participanții români, a fost produs de întâlnirea cu Domnul Dan Marțian, ambasadorul României la Lisabona și Domnul Florea Oprea, consilier pe probleme politice care au manifestat un interes special față de această manifestare. Invitația la Ambasadă și discuțiile purtate au ieșit din cadrul protocolar și au avut darul de a ne sugera atmosfera unei regăsiri la capătul pământului. Participanții străini la conferință au fost și ei plăcut impresionați de interesul principalei instituții oficiale a unei țări la Lisabona pentru ceea ce a fost Conferința și Rețeaua PGV. De altfel, Domnul Oprea a fost o prezență activă la lucrările Conferinței, fiind un participant interesat și nu doar un reprezentant oficial al misiunii sale în Portugalia.

Următoarea conferință va avea loc la Banka-Bistrica în Republica Cehă, în aceeași perioadă a lunii septembrie din 2002.

Dumitru ZAIȚ
Membru al Comitetului Director a Reseau PGV